एकाइ ४ · सामाजिक समस्या र विकृतिहरू

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क ३०

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ३

१. फजुल खर्च
२. देखासिकी
३. दाइजो
४. बौद्धिक पलायन
५. भ्रष्टाचार
६. मध्यस्थकर्ता

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ चित्रको नामाङ्कन

ज्ञान · ३

१. विचार नमिल्नु असहमति
२. समयमै नमिलाए
३. विवाद रिस, झगडा
४. कुराकानी, समभाव र मध्यस्थताले
५. द्वन्द्व लामो मनमुटाव, गुट
६. समाधान मेलमिलाप

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

ज्ञान · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** एम्नेस्टी इन्टरनेसनल गैरसरकारी संस्था हो; अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठन संयुक्त राष्ट्रसङ्घको विशिष्टीकृत संस्था हो।
iii. ✗ **बेठिक:** सेभ द चिल्ड्रेनको स्थापना सन् १९१९ मा बेलायतमा एग्लान्टाइन जेब र डोरोथी बक्सटनले गरेका हुन्।
iv. ✓ **ठिक**

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ सन् १९६१ (वि.सं. २०१८) लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ सन् १९१९ लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ जुन २६ (असार १२ तिर) लेखेमा।

ङ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ मितव्ययिता लेखेमा।

च. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ आर्थिक भ्रष्टाचार लेखेमा।

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

छ. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ नैतिक भ्रष्टाचार लेखेमा।

ज. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ प्रभावकारी र दोहोरो सञ्चारको कमी लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ दाइजो माग्नु र विवाहमा लेनदेन गर्नु मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ अनुसार अपराध हो, वा माग पूरा नहुँदा बेहुलीमाथि गाली, कुटपिट र मानसिक यातना हुन्छ भन्ने जस्तो एउटा कारण लेखेमा।

✓ गरिब परिवार ऋणमा डुब्छ, छोरीलाई बोझ ठान्ने सोच बढ्छ, बालविवाह बढ्छ वा विवाह पैसाको सौदा बन्छ भन्ने जस्तो अर्को कारण लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ कसैले लागुपदार्थ सेवन गर्न कर गरे दृढतासाथ "नाइँ" भन्ने, वा असल साथीको सङ्गत गर्ने भन्ने जस्तो एउटा उपाय लेखेमा।

✓ खेलकुद, कला र पढाइमा समय दिने, "आनन्द आउँछ" भन्ने गलत विश्वासमा नफस्ने, अभिभावकले माया र समय दिने वा लतमा परेका साथीलाई उपचार गराउन सघाउने जस्तो अर्को उपाय लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ सिप भएपछि रोजगारी वा स्वरोजगार पाइन्छ, त्यसैले बेरोजगार भएर गलत काममा लाग्ने सम्भावना घट्छ भनी लेखेमा।

✓ आफ्नै कमाइ भएपछि चोरी, ठगी र कुलततिर जाने कारण घट्छ, देशमै काम पाइँदा बौद्धिक पलायन घट्छ वा अनुशासन र परिश्रम सिकिन्छ भन्ने जस्तो अर्को तरिका लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · २**

✓ कसैको पक्ष नलिई दुवै परिवारको कुरा धैर्यसाथ र ध्यान दिएर सुन्ने भनी लेखेमा।

✓ दुवैलाई मान्य हुने बिचको बाटो खोज्ने, जस्तै: पानी भर्ने पालो वा समय तोक्ने र पछि त्यसको पालना भए नभएको हेर्ने भनी लेखेमा।

६ लामो उत्तर

अङ्क विभाजन **बोध · ४**

✓ कसैको पक्ष नलिई निष्पक्ष रहने र पूर्वाग्रह नराखी दुवै पक्षको कुरा ध्यान दिएर सुन्ने भनी लेखेमा।

✓ विवादका कुरा प्रस्ट बुझेर विवेकपूर्ण निर्णय लिन सघाउने, र धैर्य र संयम राख्ने भनी लेखेमा।

✓ दुवै पक्षबिच प्रभावकारी र दोहोरो सञ्चार गराउने भनी लेखेमा।

✓ दुवैलाई मान्य हुने मध्यमार्गी बाटो खोज्न सघाउने र सहमतिपछि त्यसको पालना भए नभएको हेर्ने भनी लेखेमा।

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · २**

एउटा परिवारले मात्र खर्च घटायो भने "अरूले के भन्लान्" भन्ने डर हुन्छ र देखासिकीको दबाब कायमै रहन्छ। सबैले एकै पटक एउटै नियम माने तुलना गर्ने कारण नै हट्छ, कसैले अरूभन्दा कम गर्दैं भनेर लाज मान्नुपर्दैन। निर्णय गाउँलेहरूकै सहमतिले भएकाले सबैले मान्छन् र लामो समय टिक्छ।

अङ्क विभाजन

✓ एक्लो परिवारले खर्च घटाउँदा "अरूले के भन्लान्" भन्ने डर र देखासिकीको दबाब रहन्छ भनी लेखेमा।

✓ सबैले एकसाथ मान्दा तुलना र लाज मान्ने कारण हट्छ, र आफ्नै सहमतिको निर्णय भएकाले लामो समय टिक्छ भनी लेखेमा।

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

८ क्रियाकलाप: समस्या, असर र समाधान

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

फजुल खर्च: देखासिकी; ऋण, घरझगडा; बजेट बनाएर खर्च र समुदायको सामूहिक निर्णय। दाइजो प्रथा: उपहारको चलन बिग्रिएर माग्ने चलन बन्नु; हिंसा, ऋण, बालविवाह; कानुनको कार्यान्वयन र सचेतना, छोरीलाई शिक्षा। बौद्धिक पलायन: देशमा राम्रो अवसर, तलब र सुविधा नहुनु; दक्ष जनशक्तिको अभाव, राज्यको लगानी खेर जानु; उद्योग खोलेर रोजगारी र योग्यताअनुसार तलब। लागुपदार्थ दुर्व्यसन: साथीको देखासिकी, परिवारमा माया र निगरानी नहुनु; स्वास्थ्य बिग्रिनु, अपराध बढ्नु; “नाइँ” भन्ने, असल सङ्गत, उपचार। भ्रष्टाचार: छिट्टै धनी हुने लालसा, दण्डहीनता; विकासको पैसा लक्षित वर्गसम्म नपुग्नु; पारदर्शिता, दोषीलाई सजाय र सचेतना।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	१३	१०	५	२	**३०**